

บทที่ ๓

ปัจจัยภายในที่เป็นสาเหตุแห่งความล้มเหลวของรัฐบาลสมมุติที่ ๒

ในการศึกษาถึงปัจจัยภายในที่เป็นสาเหตุแห่งความล้มเหลวของรัฐบาลสมมุติที่ ๒ ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีเจ้าสุวรรณา นั้น ก็จะต้องศึกษาถึงพลังเคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะการที่รัฐบาลจะสามารถปกครองหรือบริหารประเทศไปได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือประสิทธิภาพเพียงใดนั้นก็ย่อมขึ้นอยู่กับว่าพลังเคลื่อนไหวทางการเมือง อันประกอบด้วยพรรคการเมืองและกลุ่มอิทธิพลในขณะนั้นได้มีส่วนเกื้อกูลหรือชักชวนเป็นอุปสรรคเพียงใด นอกจากนั้นก็จะต้องศึกษาถึงภาวะเหตุการณ์ภายในรัฐบาลสมมุติ ซึ่งได้แก่การแก่งแย่งอำนาจกันในช่วงนั้น ซึ่งจะได้อีกกล่าวดังนี้คือ

๓.๑ พลังเคลื่อนไหวทางการเมือง

๓.๑.๑ พรรคการเมือง

โดยปกติพรรคการเมืองคือกลุ่มบุคคลที่มาร่วมกันโดยการยึดถืออุดมการณ์อย่างเดียวกัน เพื่อจุดมุ่งหมายในการที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลทำการบริหารประเทศตามอุดมการณ์ของตน แต่เมื่อพิจารณาถึงพรรคการเมืองในลาวแล้ว พรรคการเมืองในลาวไม่ได้เกิดจากการยึดถืออุดมการณ์อย่างเดียวกัน พรรคการเมืองในลาวส่วนมากเป็นพรรคเล็ก ๆ ไม่ได้มีการรวมกันอย่างแน่นแฟ้น ทั้งนี้ไม่นับรวมถึงพรรคแนวลาวยุติธรรม ของเจ้าสุภานุวงศ์ ประชาชนลาวโดยทั่วไปไม่เข้าใจระบบพรรคการเมือง เพราะลาวยังขาดคนชั้นกลางและผู้นิยมความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของพรรคการเมือง ประชาชนทั่วไปเคยชินกับการรับคำสั่งจากชนชั้นสูง พรรคการเมืองส่วนมากตั้งขึ้นโดยชนชั้นปกครองโดยมีฐานะเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครองมากกว่าจะเป็นเครื่องมือของประชาชนในการควบคุมรัฐบาล ดังนั้นการ

แตกแยกภายในพรรค การโยกย้ายจากพรรคหนึ่งไปยังอีกพรรคหนึ่ง หรือการยุบพรรค
แล้วมารวมกันเป็นพรรคการเมืองใหม่จึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเสมอ^{๘๒}

พรรคการเมืองของลาวที่โดดเด่น เบียดจี้ตั้งขึ้นถูกต้องตามกฎหมายสมัยยังไม่มี
การประกาศยกเลิก มีดังต่อไปนี้คือ

๑. พรรคดาวรวมสัมพันธ์ จัดทะเบียนเมื่อ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยมี
บง สุวรรณวงศ์ เป็นหัวหน้าพรรค สมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการมีวัตถุประสงค์เพื่อ
รวบรวมลาวให้เป็นปึกแผ่น ปลุกฝังอุดมคติประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ให้สมาชิก
ดำเนินการทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมตามแนวนโยบายของพรรค โดยเน้น
หนักในทางประเพณีนิยม ควบคุมการปกครองและการบริหารประเทศ ส่งเสริมการค้า
สาธารณสุขในคานตางประเทศ ส่งเสริมนโยบายเป็นกลาง สมาชิกส่วนใหญ่ไม่รวมกัน
เป็นกลุ่มก้อน คงมีแต่หัวหน้าพรรค ซึ่งยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์และนโยบายเป็นตัวของ
ตัวเองแต่ผู้เดียว ไม่นิยมการสนับสนุนจากต่างประเทศโดยไม่จำเป็น

๒. พรรคแนวดาวรักชาติ (Neo Lao Hak Xat) จัดทะเบียนเมื่อ ๑๔
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยมีเจ้าสุภานุวงศ์ เป็นหัวหน้าพรรค มีนโยบายและอุดม-
การณ์ในอันที่จะล้มล้างระบอบเก่าเพื่อจัดตั้งและดำเนินการปกครองตามแนวสังคมนิยม
ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือทั้งในคานกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ และควบคุมนโยบาย
จากพรรคลาวของเวียคนามเหนือโดยตรง และมีจีนแกง โสเวียต และในกลุ่ม
สมาชิกอื่น ๆ สนับสนุนทุกทางทั้งในคานการเมือง ทหาร เศรษฐกิจ สังคมและจิต-
วิทยา เพื่อให้ได้ชัยชนะต่อฝ่ายรัฐบาลลาว พรรคแนวดาวรักชาติได้สร้างความหนักใจ
ให้กับรัฐบาล กอปรกับความสงบสุขของรัฐบาลทุกวิถีทาง เพื่อแสดงอำนาจและอิทธิพล
ให้ประชาชนเห็นว่าตนมีอำนาจและอิทธิพลเหนือฝ่ายรัฐบาล ดำเนินการก่อกวน

ขยายและยึดครองพื้นที่ต่อไปอีกตามแผนและนโยบายของเวียคนามเหนือ ^{๔๓}

๓. พรรคลาวโสม (รวม) ลาว (Rally of Laotian People)

จัดระเบียบเมื่อ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๑ เคิมเจาสูวรวงฎุม่าเป็นหัวหน้าพรรค โดยมี ท้าวกระต่าย โคนสะโสฤทธิ เป็นรองหัวหน้าพรรคคนที่ ๑ ดุย ชนะนิกร เป็นรองคนที่ ๒ เมื่อท้าวกระต่ายถึงแก่อสัญกรรมแล้ว ดุย ชนะนิกร จึงรับหน้าที่เป็นประธานพรรคต่อไป ซึ่งพรรคนี้มั่นนโยบายในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ เพื่อเอกราชและเอกราชของลาว พรรคนี้นับว่าเป็นพรรคที่เข้มแข็งพรรคหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตระกูล "ชนะนิกร" เป็นตระกูลที่กว้างขวางในวงราชการ และเป็นตระกูลของประชาชนทั่วไป

๔. พรรคประชาสังคม (Paxa Sangkom Party) จัดระเบียบเมื่อ ๒๔

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ นายพลภูมิ หนอสุวรรณ เป็นหัวหน้าพรรค มีนโยบายสร้างพรรคลาวให้เป็นเอกราชประชาธิปไตย แต่หลังจากที่หัวหน้าพรรคกลับการเมืองมาอยู่ในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ แล้ว พรรคนี้ก็หมดบทบาททางการเมือง

๕. พรรคลาวเป็นกลาง (Lao Pen Kong) จัดระเบียบเมื่อ ๑๔ สิงหาคม

พ.ศ. ๒๕๐๕ มีเจาสูวรวงฎุม่า เป็นหัวหน้าพรรค ยึดมั่นในนโยบายเป็นกลาง ได้รับความช่วยเหลือจากทุกประเทศทั้งฝ่ายโลกเสรีและคอมมิวนิสต์

๖. พรรคสหภาพแห่งชาติเสรีประชาธิปไตย จัดระเบียบเมื่อ ๗ มกราคม

พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยมี เจาสอบ ไชยชนะ เป็นหัวหน้าพรรค เป็นนักการเมืองที่หนุ่มและเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่ม มีนโยบายยึดมั่นในทางชาตินิยม เสรีประชาธิปไตยตลอดกาล เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมจากเขาวชนลาวชั้นปัญญาชน และเป็นพรรคที่เข้มแข็งกว่าพรรคหนึ่ง

๗. พรรคขบวนการแนวคนหนุ่ม จัดทะเบียนเมื่อ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยมี ดร.วิทยา สุริโย เป็นหัวหน้าพรรค เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและยังหนุ่ม เข้มแข็ง ในหน้าที่การงาน มีนโยบายต้องการชักชวนให้เยาวชนลาวชั้นปัญญาชนที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศร่วมกันทำงานเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ ตามความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมา แต่ขาดประสบการณ์ และความชำนาญในการเล่นเกมสังการเมืองเป็นส่วนใหญ่

กล่าวโดยสรุปแล้วพรรคการเมืองของลาวนั้นเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยยึดตัวบุคคลเป็นหลัก โดยใช้บุคคลลึกลับของผู้นำ ไม่ได้ยึดอุดมการณ์เป็นหลัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองในลาวนั้นแตกแยกเป็นพรรคการเมืองพรรคเล็กพรรคน้อย มีการโยกย้ายพรรคกันอยู่เสมอ ซึ่งถ้าจะพิจารณาถึงกันโดยแท้จริงแล้ว พรรคการเมืองของลาวนั้นมีลักษณะเป็นการแบ่งพวกกันมากกว่าที่จะแบ่งกันเป็นพรรคการเมืองโดยอุดมการณ์ตามความหมายของพรรคการเมืองโดยทั่วไป

๓.๑.๒ กลุ่มอิทธิพลในลาว

กลุ่มอิทธิพล (Pressur Group) คือกลุ่มบุคคลหรือสมาคมสหพันธ์หรือสหบาล ซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์โดยตรงในทางการเมืองที่จะเป็นรัฐบาล หากหมายถึงถึงกลุ่มองค์กรหรือบุคคลซึ่งแสดงความคิดหรือความเห็นซึ่งอาจมีผลกระทบกระเทือนในทางการเมือง กลุ่มอิทธิพลโดยปกติ เป็นกลุ่มที่พยายามรักษาผลประโยชน์ของตน และไม่มีอำนาจเด็ดขาดต่อรัฐบาล แต่สามารถใช้อิทธิพลทางอ้อมต่อรัฐบาลหรืออาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อบุคคลอื่น ๆ แต่สำหรับลาวแล้ว ลาวไม่มีกลุ่มผลประโยชน์ที่แท้จริงที่จะรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นในการรักษาผลประโยชน์ของตน เพราะลาวขาด

๘๘ ขวงส์ ฉายะบุตร, คำบรรยายหลักพรรคการเมือง, คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑, โรเนียว, หน้า ๑๐

ผู้นำที่มาจากชนชั้นกลาง ผู้นำส่วนใหญ่เป็นชนชั้นสูง จึงเป็นการแข่งขันกันเฉพาะในกลุ่มของบรรพบุรุษชั้นสูงเท่านั้น ลาวจึงขาดกลุ่มผลประโยชน์ที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนในการต่อรองกับรัฐบาล เพื่อรักษายลประโยชน์ในกลุ่มของตน ซึ่งพอจะแยกออกเป็นกลุ่มปัญญาชน และกลุ่มทหาร นอกจากนั้นก็ยังมีความกังวลว่าลาวจึงเป็นกลุ่มอิทธิพลในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะได้แยกลาวคังนี้

ปัญญาชน

ลาวเป็นประเทศที่อยู่ระหว่างการพัฒนา การดำเนินการศึกษาของชาติยังอยู่ในระดับต่ำ เช่น มีผู้ได้รับการศึกษานานาชาติออกเขียนได้เพียง ๒๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น มหาวิทยาลัยของลาวก็มีอยู่เพียงแห่งเดียวคือมหาวิทยาลัยศรีสว่างวงศ์^{๔๕} ฉะนั้นประชาชนลาวโดยทั่วไปจึงมีการศึกษาไม่สู้ดีนัก นอกจากผู้มีฐานะดีจึงจะสามารถส่งลูกหลานเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีสว่างวงศ์ หรือส่งไปศึกษาต่างประเทศ

สมัยก่อนเมื่อยังไม่มียุทธศาสตร์ ผู้ฐานะดีมักส่งลูกหลานไปศึกษาต่างประเทศ เมื่อจบมัธยมภายในประเทศแล้ว โดยส่งไปศึกษาที่ไซ่งอน ฮานอย ถ้ามีความรู้ความสามารถดีมีเงินสนับสนุนมากแล้วก็มักจะส่งไปศึกษาจนถึงกรุงปารีส ซึ่งส่วนมากก็จะไปเป็นพวกเชื้อพระวงศ์ต่าง ๆ เป็นพวกชนชั้นสูงซึ่งมีจำนวนเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ของจำนวนพลเมืองทั้งหมด ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า ประเทศชาติใดจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นอยู่กับว่าบุคคลที่จะบริหารประเทศนั้น ๆ มีความรู้ความสามารถ มีการศึกษาสูง และปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่หรือไม่ แต่เนื่องจาก

^{๔๕} คร. กระมล ทองธรรมชาติ. , คำบรรยายวิชาการปกครองเปรียบเทียบ, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๔๖} อ่างไฉ่ในวิทยานพนธ์นี้ หน้า ๑๘

^{๔๗} อ่างไฉ่ในวิทยานพนธ์นี้ หน้า ๑๗

ลาวชาตินี้จึงทำให้นโยบายในการบริหารประเทศของลาวหลังอยู่แทบทุกวิถีทาง
 ควบคู่กันเองฐานะเสถียรภาพทางการเมืองของลาวจึงไม่สั่นคลอนนัก

กลุ่มทหาร

จากสถานการณ์ภายในและแรงผลักดันภายนอกในช่วงระหว่างปี ๒๕๐๕ -
 ๒๕๑๗ ทำให้การปกครองของลาวอยู่ในสภาวะยุ่งเหยิง มีการสู้รบระหว่างฝ่ายรัฐบาล
 ผสมของเจ้าสุวรรณภูมิและฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว ซึ่งแต่ละฝ่ายก็ได้รับการสนับสนุน
 จากมหาอำนาจซึ่งพยายามเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนแถบนี้ ทำให้ลาวมีความจำเป็นที่
 จะต้องมีกำลังทหารที่เข้มแข็ง และกลุ่มทหารก็นับว่าเป็นกลุ่มอิทธิพลสำคัญกลุ่มหนึ่งใน
 ลาวซึ่งจะเห็นได้จากผู้นำทางการเมืองหลายคนมาจากทหาร ซึ่งก็นับว่าเป็นปรากฏ-
 การณ์ธรรมดาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งทหารเข้ามามีบทบาทการเมืองมาก
 ทั้งนี้ก็เพราะความอ่อนแอและขาดเสถียรภาพของฝ่ายพลเรือน และจากสถานการณ์ที่
 ประเทศกำลังเผชิญกับภัยอันตรายที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ ทหารจึงเข้ามามี
 บทบาทมาก แต่ในลาวนั้นถึงแม้ว่าทหารจะเป็นกลุ่มอิทธิพลที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง แต่ก็ยังมี
 ความขัดแย้งขาดความร่วมมือกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้นำทางการเมืองภาคทหารต่าง ๆ ซึ่ง
 ต่างก็แยกตัวคุมเชิงอยู่เฉพาะในเขตรับผิดชอบของตน

อย่างไรก็ตามกลุ่มทหารก็ยังแยกออกเป็นกลุ่มทหารของฝ่ายขวา และฝ่ายกลาง
 ซึ่งมักจะมีการขัดผลประโยชน์และทำการต่อสู้เพื่อแย่งอำนาจกันอยู่ตลอดเวลา เช่น
 กลุ่มทหารฝ่ายขวาของนายพลภูมิ หน่อสวรรค์ ซึ่งยังมีกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มทหารฝ่าย
 ขวาของนายพลสีโห่ ลานพุทธกุล กับนายพลสุประสิทธิ์ อภัย ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้
 แม้จะเป็นฝ่ายเดียวกันแต่ก็มีการขัดแย้งกันภายในตลอด แม้แต่กลุ่มทหารฝ่ายกลางของ
 นายพลกองแล (เคิม ร.อ.กองแล) กับ พ.อ.เคื่อน (เคิม ร.ท.เคื่อน) ซึ่งเป็น
 ทหารฝ่ายกลางด้วยกันก็ยังมีมาแตกแยกกันภายหลัง โดยอีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายนายพล
 กองแลมาเข้ากับฝ่ายขวา ส่วน พ.อ.เคื่อนไปเข้ากับขบวนการปลดปล่อยลาว เป็นต้น

กลุ่มขบวนการปะเทดลาว

กลุ่มขบวนการปะเทดลาว นับว่าเป็นกลุ่มอิทธิพลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความพิเศษแตกต่างไปกับกลุ่มอิทธิพลอื่น ๆ ที่กล่าวแล้ว ทั้งนี้เพราะขบวนการปะเทดลาวนั้นมีความมุ่งมั่นในการที่จะฉวยโอกาสเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยการใช้อำนาจรุนแรง บีบบังคับให้รัฐบาลเดิมต้องยอมมอบอำนาจการปกครองให้กับคนตามอุดมการณ์ที่ต้องการ คืออุดมการณ์สังคมนิยม

ขบวนการปะเทดลาวเริ่มต้นเมื่อขบวนการลาวอิสระสลายตัวในครั้งที่เจ้าเพชรราช, เจ้าสุวรรณภูมา และเจ้าสุภานุวงศ์ ผู้รับผิดชอบลาวอิสระแตกแยกกันเมื่อปี ๒๔๕๒ แล้ว โดยเจ้าสุวรรณภูมายอมกลับเขาลาวเพื่อรวมเป็นรัฐบาล เป็นรัฐสมทบของฝรั่งเศส เจ้าสุภานุวงศ์ ไต่ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปติดต่อขอความช่วยเหลือและคำแนะนำจากโฮจิมินห์ ณ กองบัญชาการของเวียคมินห์ในตังเกี๋ย และรับคำแนะนำจากนายพลโว เหงียน เกียป ผู้บัญชาการทหารเวียคมินห์ด้วย^{๘๔} ซึ่งจากคำแนะนำดังกล่าว เจ้าสุภานุวงศ์ได้ก่อตั้ง "คณะกรรมการปลดปล่อยลาว" เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๔๕๓ และในขณะนั้นเองคือที่มาของคำว่า ขบวนการปะเทดลาว "Pathet Lao" (Lao State) ซึ่งกลายมาเป็นคำเรียกขบวนการของชาวลาวที่ต่อสู้กับฝรั่งเศสเพื่อเอกราชในตอนแรก และต่อมาต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา^{๘๕}

คณะกรรมการปลดปล่อยลาวได้จัดให้มีการประชุมครั้งแรกอย่างลับ ๆ เมื่อ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๕๓ ณ บริเวณแห่งหนึ่งทางภาคเหนือของลาว โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม

^{๘๔}Sisouk Na Champassak, *op.cit.*, p. 22 - 29

^{๘๕}Nina S.Adams & Alfred W. Mc Coy, "The Pathet Lao"

Laos:War and Revolution (New York: Harper & Row,Publicher, 1970.), P.437 - 438
Publishers, 1970, p. 430 - 430

ซึ่งเป็นตัวแทนของชนเผ่าและกลุ่มต่าง ๆ ที่ประชุมได้ตกลงให้จัดตั้ง "รัฐบาลต่อต้าน
แห่งชาติ" โดยมีเจ้าสุภานุวงศ์เป็นประธาน มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อขยาย
อิทธิพลเข้าครอบครองลาว ขบวนการປະເທດລາວนี้ถือว่าตนเป็นผู้ดำเนินงานสืบต่อจาก
ลาวอิสระ

ขบวนการປະເທດລາວได้ทำการยึดครองพื้นที่โดยไซกำลังยึดครองแขวงจำเหนือ
ซึ่งตั้งอยู่ติดกับพรมแดนเวียดนามเหนือ แล้วขยายการยึดครองออกไปยังบริเวณใกล้เคียง
และที่อื่น ๆ ตามลำดับ ซึ่งการที่ฝ่ายປະເທດລາວสามารถยึดครองพื้นที่ได้มากมาย
ในช่วงระยะเวลาอันสั้นนั้น เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากเวียคมินท์ทั้งค่าน้ำกำลังคน
และอาวุธ โดยกำลังทหารของเวียคมินท์ได้เปิดฉากรุกรานลาวอย่างขนานใหญ่พร้อมกับ
กับเวียดนามใต้ โดยความร่วมมือของ "คณะรัฐบาลต่อต้านแห่งชาติ" ของเจ้าสุภานุ-
วงศ์ และสามารถขับไล่กองทัพของฝรั่งเศสและของรัฐบาลลาวถอยร่นจากทางเหนือ
มาทางใต้ตามลำดับ จากการรุกรานของเวียคมินท์จึงทำให้มีการประชุมนานาชาติที่
เจนีวา ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อสงบศึกอินโดจีน

ข้อตกลงเจนีวาปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อสงบศึกอินโดจีนระหว่างฝรั่งเศสและเวียค-
มินท์ ได้กำหนดให้ลาวทั้งสองฝ่ายยุติการต่อสู้ ให้ฝ่ายປະເທດລາວถอนกำลังไปรวมกัน
อยู่ในแขวงพงสาส์และจำเหนือ เพื่อบริการร่วมกับฝ่ายรัฐบาลต่อไป นอกจากนั้นให้
กองทัพเวียคมินท์ถอนตัวออกไปจากดินแดนลาว แม้ข้อตกลงเจนีวาจะไม่ได้รับรอง
ขบวนการປະເທດລາວเป็นรัฐบาลโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็เท่ากับเป็นการรับรูฐานะ
และการยึดครองของขบวนการປະເທດລາວ ซึ่งนับได้ว่าผลจากการประชุมเจนีวาครั้งนี้
ก็ทำความพอใจให้กับเจ้าสุภานุวงศ์ไคบาง โดยให้มีการยอมรับขบวนการของตนภายใต้
ชื่อ "Pathet Lao Combat Units" ซึ่งเป็นการยอมรับฐานะทางการทหาร
ไม่ใช่ในฐานะองค์การทางการเมือง ๕๐

นอกจากนั้นการประชุมเจนีวาครั้งนี้ยังมีข้อกำหนดรายละเอียดไว้เกี่ยวกับการรวมกำลังของขบวนการประเทศลาวและแขวงทั้งสองเข้ามาอยู่ใต้อำนาจของรัฐบาลลาว คงปล่อยให้เป็นเรื่องที่ลาวทั้งสองฝ่ายจะดำเนินการเจรจาตกลงกันภายหลัง ดังนั้น ฝ่ายประเทศลาวจึงถือโอกาสในระหว่างที่เจรจากับฝ่ายรัฐบาล เร่งทำการเสริมสร้างกำลังและจัดระบบการปกครองของตนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นในแขวงพงสาส์ลและจำเหนือ

ฝ่ายขบวนการประเทศลาวและฝ่ายรัฐบาลได้เจรจากันหลายครั้ง จนในที่สุดทั้ง ๒ ฝ่ายได้เปิดการเจรจากันที่เวียงจันทน์ และสามารถตกลงกันในหลักการซึ่งมีสาระสำคัญ ให้จัดตั้งรัฐบาลผสมและไม่เข้าร่วมในกลุ่มพันธมิตรใด ๆ รวมทั้งไม่ให้มีฐานทัพของต่างประเทศในกินแดนลาว เจ้าสุววรรณภุมมา และเจ้าสุภานุวงศ์ สามารถทำความตกลงระหว่างกันได้สำเร็จ และลงนามในข้อตกลงที่ทำขึ้นสองฉบับ คือ ข้อตกลงทางทหาร และข้อตกลงทางการเมือง

ตามข้อตกลงทางการเมือง ผู้นำของขบวนการประเทศลาวเข้าร่วมในคณะรัฐบาลที่เวียงจันทน์ ๓ คน คือ เจ้าสุภานุวงศ์, พงกามิ วงศ์วิจิตร และเจ้าสุก วงศ์ศักดิ์ พรรคแนวลาวยุคใหม่ที่ซึ่งเป็นองค์การบังคับหน้าของขบวนการประเทศลาวได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในฐานะพรรคการเมืองอันชอบด้วยกฎหมาย ให้แขวงพงสาส์ลและจำเหนือ อยู่ในความปกครองของรัฐบาล และกำหนดให้มีการเลือกตั้งซ่อมภายใน ๔ เดือน

สำหรับข้อตกลงทางทหาร กำหนดให้รัฐบาลมีอำนาจปกครองและควบคุมทหาร ตลอดจนอาวุธและเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ของกองทัพประเทศลาวที่มีอยู่ทั้งหมด แต่เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลมีงบประมาณจำกัดจึงต้องลดจำนวนทหารของขบวนการประเทศลาวลง โดยให้ฝ่ายประเทศลาวเป็นผู้ดำเนินการเลือกว่าจะให้ผู้ใดเข้าร่วมในกองทัพแห่งชาติ ส่วนทหารที่เหลือให้ปล่อยกลับภูมิลำเนา

การที่ฝ่ายรัฐบาลยินยอมให้ผู้นำทางการเมืองของฝ่ายประเทศลาวได้เข้าร่วมในคณะรัฐบาลด้วยนั้น ฝ่ายรัฐบาลให้เหตุผลว่าเพื่อให้ฝ่ายประเทศลาวได้เกิดมีความรับผิดชอบ

ชอบ ซึ่งจะทำให้ฝ่ายปกครองลาวทำการติดต่อกับเวียตนามเหนือได้ง่าย ฝ่ายปกครองลาวที่อยู่ในคณะรัฐบาลก็จะทำอะไรไม่ได้เพราะมีเสียงข้างน้อย ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็จะสามารถควบคุมการปฏิบัติการของฝ่ายปกครองลาวในบริเวณที่อยู่ห่างไกลได้ด้วย

ต่อมาปรากฏว่ารัฐบาลพหุพรรคเห็นว่าฝ่ายขบวนการปกครองลาวยังชอบเอาเอาไวและเผยแพร่ลัทธิ Communism ในเขตปกครองต่าง ๆ ของรัฐบาล นอกจากนั้นทหารของขบวนการปกครองลาว ๒ กองพัน คือ กองพันที่ ๑ ที่เมืองเชียงเงิน และกองพันที่ ๒ ที่ทุ่งไหหิน ได้ทำการแข็งข้อต่อฝ่ายรัฐบาล รัฐบาลยื่นคำขาดให้ยอมจำนนซึ่งกองพันที่ ๒ ก็ไหลหนีไป รัฐบาลจึงจับเจ้าสุภานุวงศ์กับพวกรวม ๑๕ คน เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ในข้อหาวางแผนจลาจลกบฏ ซึ่งต่อมาเจ้าสุภานุวงศ์ก็ได้หนีไปได้ และได้จัดตั้งกองกำลังแบบหน่วยทหารขึ้น^{๕๑}

หลังจากนั้นมากองกำลังของเจ้าสุภานุวงศ์ ได้ขยายพื้นที่ปกครองในลาวได้มากกว่าครึ่ง มีการปะทะใช้กำลังสู้รบกับรัฐบาล ทั้งนี้อาจจะมองได้ว่าฝ่ายขบวนการปกครองลาวได้จัดตั้งองค์การต่าง ๆ จัดหน่วยการปกครองของตนเองขึ้น ตั้งตนเป็นรัฐบาลภายในขอบเขตที่ปกครองได้ มีการจัดระเบียบการปกครองออกเป็นการปกครองส่วนกลางซึ่งประกอบด้วยกรมการฝ่ายปกครองทั้งการเมืองภายนอกและภายใน การปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็นแขวง เมือง ตำบล และบ้าน และมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งแท้จริงแล้วคือพรรคคอมมิวนิสต์ลาว ทำการบงการพรรคแนวลาวยุติวัติอยู่เบื้องหลัง

ขบวนการปกครองลาวประกอบด้วยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว พรรคแนวลาวยุติวัติ กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติลาว หรือกองทัพขบวนการปกครองลาว^{๕๒} ซึ่งเป็นเครื่อง

^{๕๑} Sisouk Na Champassak, *op.cit.*, p. 150 - 153

^{๕๒} Nina S Adams & Alfred W. McCoy, "The Pathet Lao",

op.cit., p. 424 - 438

มีอิในการต่อสู้เพื่ออำนาจของขบวนการปลดปล่อยนับแต่เริ่มก่อตั้งและได้เป็นอุปสรรค
ในการบริหารงานของรัฐบาลของเจ้าสุวรรณหงษ์มาโดยตลอด

๓.๒ การแก่งแย่งอำนาจกันระหว่างลาวทั้งสามฝ่าย

ภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลสมชชที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว รัฐบาล
ผสมชุดนี้ภายใต้การนำของเจ้าสุวรรณหงษ์ นายกรัฐมนตรี ก็ประสบกับปัญหาต่าง ๆ
แม้ว่ารัฐบาลผสมชุดนี้จะได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อหวังให้ฝ่ายเป็นกลางของเจ้าสุวรรณหงษ์
มาเป็นตัวประสานระหว่างฝ่ายขวา กับฝ่ายซ้าย โดยกำหนดจำนวนเอาไว้ให้ฝ่ายกลาง
เป็นรัฐมนตรี ๑๑ ตำแหน่ง ส่วนฝ่ายขวา กับฝ่ายซ้ายมีเพียงฝ่ายละ ๔ ตำแหน่งก็ตาม^{๕๓}
แต่ฝ่ายกลางของเจ้าสุวรรณหงษ์เองก็ไม่สามารถที่จะประสานฝ่ายขวา กับฝ่ายซ้ายเข้า
ด้วยกันได้ เพราะในฝ่ายกลางเองนั้นขาดพลังที่จะควบคุมฝ่ายขวา กับฝ่ายซ้ายได้ ใน
ขณะเดียวกันก็ยังคงมีความแตกแยกกันในระหว่างฝ่ายขวา ฝ่ายขวา กับฝ่ายกลาง และ
ฝ่ายซ้ายกับฝ่ายขวา และฝ่ายกลาง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการบ่อนทำลายรัฐบาลผสมชุดนี้
ทั้งสิ้น ซึ่งจะได้แยกกล่าวเป็นเรื่อง ๆ ไปดังนี้

๓.๒.๑ ความพยายามของผู้นำลาวฝ่ายขวาในการโค่นล้มรัฐบาลผสม

ชุดที่ ๒

ในการจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดที่ ๒ นี้ โดยความจริงแล้วไม่ได้
เป็นความปรารถนาของผู้นำลาวทั้งสามฝ่ายที่จะเขามารวมกันจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดนี้
แต่ถูกบีบบังคับจากประเทศมหาอำนาจอื่น ซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา และโซเวียตเป็น
สำคัญ ความแตกแยกกันภายในนั้นคงมีอยู่ โดยเฉพาะผู้นำลาวฝ่ายขวานั้นมีความเกรง
กลัวอยู่เสมอว่า ผู้นำลาวฝ่ายกลางจะเอนเอียงไปเป็นคอมมิวนิสต์ ดังนั้นฝ่ายขวาจึง

^{๕๓} รายงานคณะรัฐบาลสมชชที่ ๒ นี้ อยู่ในภาคผนวก

พยายามหาทางที่จะชองชิงอำนาจทั้งโดยวิธีใช้กำลังทหาร เข้ายึดอำนาจ และโดยการ
 คอสูโค่นล้มฝ่ายกลางในรัฐสภา ซึ่งปรากฏว่าเมื่อตั้งรัฐบาลผสมได้ไม่ถึง ๒ ปี คณะ
 ทหารฝ่ายขวาก็ได้ทำการรัฐประหารรัฐบาลของเจ้าสุวัตรธนูมา คือเมื่อ ๑๕ เมษายน
 ๒๕๐๗ คณะทหารฝ่ายขวากลายใ้การนำของนายพลสี่โท ลานพทุธกุล อธิบดีกรมประ-
 สานงานแห่งชาติ และ นายพลอุประสิทธิ์ อภัย ผู้บัญชาการทหารภาคที่ ๕ ประจำ
 เวียงจันทน์ รวมทั้งนายทหารชั้นนายพลและนายพันอื่น ๆ ใช้ชื่อว่า "คณะปฏิวัติกองทัพ
 แห่งชาติ" ได้ทำการรัฐประหารสำเร็จ เจ้าสุวัตรธนูมา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี
 ฝ่ายกลางหลายคนถูกคณะรัฐประหารจับกุมไปควบคุมตัวไว้ คณะรัฐประหารอ้างว่าทำ
 การยึดอำนาจเพราะรัฐบาลผสมเองเจ้าสุวัตรธนูมาไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางการ
 เมือง เศรษฐกิจ และสร้างความสามัคคีแห่งชาติระหว่างลาวทั้งสามฝ่ายได้ แต่การ
 ยึดอำนาจครั้งนี้ประเทศมหาอำนาจที่ประชุม ณ เจนีวา ได้คัดค้านฝ่ายปฏิวัติจึงปล่อย
 ตัวนายกรัฐมนตรี และมีการเจรจากับนายพลภูมิ หน่อสวรรค์ ให้เรียก ร.อ.กองแล^{๕๔}
 กลับ และแต่งตั้งยศให้เป็นนายพลให้ พร้อมทั้งให้รวมกองทัพฝ่ายขวาและฝ่ายเป็นกลาง
 เข้าด้วยกัน

ในขั้นต้นคณะรัฐประหารไม่ยอมปฏิบัติตาม แต่ไม่อาจทนต่อการบีบคั้นของประเทศ
 ต่าง ๆ ได้ จึงต้องปลดปล่อยตัวเจ้าสุวัตรธนูมาและบุคคลสำคัญของฝ่ายกลาง^{๕๕} พร้อม

^{๕๔} ร.อ.กองแล เป็นผู้บังคับกองพันทหารพลร่มที่ ๒ กองทัพแห่งชาติลาว (ฝ่ายขวา)
 แต่นิยมความเป็นกลาง ได้ทำรัฐประหารต่อรัฐบาลของเจ้าลมสินี นายกรัฐมนตรี ซึ่ง
 ตั้งเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๐๓ เป็นผลสำเร็จเมื่อ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๓ แล้ว ร.อ.
 กองแล ได้มอบให้เจ้าสุวัตรธนูมาจัดตั้งรัฐบาลฝ่ายกลางขึ้น ตนเองได้รับยศเป็น
 นายพล

^{๕๕} สุขสมาน - สถิต วงศ์สวรรค์, เหตุการณ์ปัจจุบันของโลก (พระนคร :
 เจริญรัตน์การพิมพ์, ๒๕๑๕) หน้า ๑๗๓

ทั้งคืนตำแหน่งหัวหน้าคณะรัฐบาลสมให้เจ้าสุวรรณหมาทวย โดยมีเงื่อนไขว่า^{๕๖}

๑. ต้องปรับปรุงรัฐบาลสมให้กว้างขวางประกอบด้วยลาวทุกฝ่าย โดยเรียกกองให้ รมต. ฝ่ายซ้าย และฝ่ายกลางนิยมซ้ายซึ่งละทิ้งหน้าที่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ มิฉะนั้นให้แต่งตั้ง รมต. ใหม่แทนตำแหน่งที่ว่าง

๒. รมต. ที่แต่งตั้งใหม่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาป้องกันประเทศ ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมรัฐบาลสมอย่างใกล้ชิด

๓. คณะรัฐประหาร จะจัดตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่งเพื่อกำเนินการอยู่เบื้องหลังสภาป้องกันประเทศ เพื่อควบคุมรัฐบาลสมบริหารประเทศตามแนวทางที่คณะรัฐประหารกำหนดไว้

๔. ให้รวมกองทัพเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวนี้ เจ้าสุวรรณหมาและคณะรัฐมนตรียอมรับ

ต่อมาเมื่อ ๒๗ เมษายน ๒๕๐๗ นายพลภูมิ หน่อสุวรรณ แจ้งว่า เพื่อให้คณะรัฐบาลสมของลาวปฏิบัติกิจการได้ผลจึงได้ทำความตกลงกับเจ้าสุวรรณหมาไว้ดังนี้

๑. เรียกกองให้ รมต. ทุกนายที่ละทิ้งหน้าที่ไปกลับมาปฏิบัติหน้าที่ที่เวียงจันทน์ โดยด่วน

๒. ให้รวมกำลังกองทัพฝ่ายกลางกับฝ่ายขวาเข้าด้วยกัน โดยให้ขึ้นตรงต่อเจ้าสุวรรณหมาในฐานะ รมต. กลาโหม

๓. ให้กำลังตำรวจขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย

^{๕๖} กรมประมวลชาวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ในประเทศร่มบ้าน เพียงสั้น ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๗

๔. โหยกเล็กสำนักกิจการพิเศษของฝ่ายขวาและฝ่ายกลาง โดยรวมกอง
บัญชาการเข้าด้วยกัน อยู่ ณ ที่เดียวกัน คือ กระทรวงกลาโหม

ข้อตกลงดังกล่าวนี้ได้มีการปฏิบัติตามโดยทันที โดยเจ้าสุวรรณหงษ์มาโคโทรเลข
เรียกตัวไปยัง รมต.ของฝ่ายขบวนการปะเทดลาว คือ เจ้าสุภานุวงศ์ รมต.เศรษฐกิจ
และวางแผน กับ ท้าวภูมิ วงศ์วิจิตร รมต.แถลงข่าวและโฆษณา ที่อยู่เมืองแกงไก
ทุ่งไหหิน กับ รมต.ฝ่ายกลางนิยมชาย ๒ คน คือ ท้าวคำสุก แก้วหลา รมต.สาธารณสุข
กับ นายพลเอื้อน มงคลวิไล รมช.นักรบเก่า ซึ่งอยู่ที่พนมเปญ กับพุดซา ให้เดินทาง
กลับมาทำหน้าที่ใน ๔ วัน แต่ไม่มี รมต.ของฝ่ายชายคนใดปฏิบัติตาม

ต่อมานายพลภูมิ ฯ ได้ประกาศมอบกำลังทหารฝ่ายขวาทั้งหมดให้ขึ้นอยู่กับการ
บังคับบัญชาของเจ้าสุวรรณหงษ์มาโคโดยตรงในฐานะ รมต.กลาโหม และนายพลสีโท ฯ ก็
ได้ประกาศมอบกำลังตำรวจให้ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย การรวมกันเองฝ่ายขวากับ
ฝ่ายกลางครั้งนี้ เจ้าสุวรรณหงษ์มาโคแจ้งอย่างเป็นทางการให้อังกฤษกับไซเวียตซึ่งเป็น
ประธานร่วมของที่ประชุม ๑๔ ชาติ ที่เจนีวา รับทราบควยว่าลาวฝ่ายขวาได้รวมกับ
ลาวฝ่ายกลางเป็นลาวฝ่ายเดียวกันแล้ว ข้อตกลงของนายพลภูมิ ฯ ที่เข้าร่วมกับฝ่าย
กลางนี้ ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าบุญอุม ฯ ผู้นำคนหลังของลาวฝ่ายขวา โดยมี
นายพลภูมิ ฯ ได้เดินทางไปพบเพื่อขังแจควยตนเองเมื่อ ๒๗ เมษายน ๒๕๐๗^{๕๗}

ในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๗ เจ้าสุวรรณหงษ์มาโคเดินทางไปพบกับเจ้าสุภานุวงศ์
เพื่อแจ้งเรื่องการรวมกันระหว่างลาวฝ่ายขวากับฝ่ายกลาง และขอความเห็นชอบกับ
ความร่วมมือจากฝ่ายขบวนการปะเทดลาว แต่การเจรจาไม่เป็นผล เจ้าสุภานุวงศ์

ไม่ยินยอมรับทราบต่อการรวมของลาวฝ่ายขวาเข้ากับฝ่ายกลาง และคัดค้านต่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของรัฐบาลสมทุกประการ นอกจากนั้นยังได้เรียกร้องให้มีการกลับคืนสู่สถานะเดิมก่อนการรัฐประหาร และให้ลงโทษบรรดาผู้นำคณะรัฐประหารทั้งหมด ทางด้านฝ่ายประเทศคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นได้แสดงท่าทีสนับสนุนต่อรัฐบาลสมของเจ้าสุวรรณภูมิ และเรียกร้องให้ลาวกลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนการรัฐประหาร เฉพาะโซเวียตแสดงความเห็นว่าถ้าหากรัฐบาลสมของลาวต้องบริหารประเทศตามคำแนะนำของคณะปฏิวัติแล้ว ก็จะทำให้สถานการณ์ในลาว โดยเฉพาะที่เวียงจันทน์ยุ่งยากยิ่งขึ้นอีก จนอาจเกิดการสู้รบไต่ต่อกัน ส่วนสาธารณรัฐประชาชนจีนและเวียดนามเหนือเรียกร้องให้ปฏิบัติตามข้อตกลงเงินว่าวาคอยความเป็นกลางของลาวปี ๒๕๐๕ และได้กล่าวโจมตีนายพลภูมิ ๆ และสหรัฐอเมริกาอย่างรุนแรงว่าอยู่เบื้องหลังการรัฐประหารครั้งนี้ และว่าการรัฐประหารหลังปฏิวัติใด ๆ ซึ่งผิดไปจากข้อตกลงเงินว่าแล้วเป็นเรื่องที่ยินยอมไม่ได้^{๕๕}

นอกจากจะพยายามโค่นล้มรัฐบาลสมของเจ้าสุวรรณภูมิด้วยการใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจแล้ว ฝ่ายขวาก็ยังใช้กลุ่มพลังทางการเมืองเข้าช่วยด้วย กล่าวคือ เมื่อรัฐบาลสมชุดที่ ๒ ของเจ้าสุวรรณภูมิได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๐๘ การเลือกตั้งครั้งนี้สมาชิกสภาผู้แทนฯ จะอยู่ในตำแหน่งเพียง ๒ ปี ตามรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ ๑ เมษายน ๒๕๐๘ ผลจากการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่าฝ่ายขวาได้รับการเลือกตั้งประมาณ ๒ ใน ๓ ส่วน ที่เหลือก็เป็นฝ่ายกลาง และผู้สมัครอิสระอื่น ๆ ในการเลือกตั้งครั้งนี้แม้ว่าลาวฝ่ายขวาจะมีชัยในการเลือกตั้ง โศกุนตเสียงข้างมากแต่ก็ได้อินยอมให้เจ้าสุวรรณภูมิเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล

^{๕๕} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ในประเทศรอบบ้าน เพียงสิ้น ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๗

ต่อไปตามข้อตกลงเงินว่าปี ๒๕๐๕ เป็นรัฐบาลผสมลาว ๓ ฝ่าย การจัดตั้งรัฐบาล
สำเร็จเรียบร้อยเมื่อ ๗ กันยายน ๒๕๐๔ โดยเป็นรัฐบาลผสมชุดเดิมทั้งหมด มี รมต.
ใหม่เพียง ๒ คน แต่ฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวก็ยังคงไม่ยอมรับทราบการเปลี่ยนแปลง
ใด ๆ ของรัฐบาลผสม และก็ไม่ยอมมาปฏิบัติหน้าที่ของตนที่นครเวียงจันทน์เช่นเคย ^{๕๘}

ต่อมาฝ่ายขวาโดยการดำเนินการของกลุ่มชนะนิกร เริ่มหาทางโค่นล้มรัฐบาล
ของเจ้าสุภรตภูมิอีก โดยพยายามหาเรื่องสนับสนุนจากประชาชน กล่าวหาว่ารัฐ
บาลของเจ้าสุภรตภูมิกำลังทรยศยอมสมรภพไม่สามารถสกัดกั้นการแทรกแซงของเวียดนาม
เหนือได้ โดยยุยงให้ประชาชนเดินขบวนคัดค้านรัฐบาลเมื่อ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ ^{๖๐}

ในคานารัฐสภา กลุ่มชนะนิกรก็พยายามสนับสนุนให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เปิด
อภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐบาล แต่ก็ทำสำเร็จเพียงขอเคี้ยวคือ การเสนอให้เปิด
ประชุมสภาสมัยวิสามัญเมื่อ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๕ เท่านั้น แต่ไม่สามารถรวบรวมเสียง
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้เนื่องจากในการลงมติครั้งสุดท้ายเมื่อ ๓ กุมภาพันธ์
๒๕๐๕ โดยรัฐบาลเป็นฝ่ายชนะควยคะแนนเสียงข้างมาก คือ ๒๘ ต่อ ๒ งดออกเสียง
๕ ^{๖๑}

การแก่งแย่งอำนาจทางการเมืองของลาวไม่สิ้นสุดเพียงแค่นี้ แต่กลับดำเนิน
ไปอย่างกว้างขวางต่อไประหว่างฝ่ายขบวนการของกลุ่มชนะนิกร ฝ่ายขบวนการกลุ่มท้าว
เหลื่อม อินศรี เชียงใหม่ (กลุ่มนายพลภูมิจีน นอฮวงรค์ เคิม) และกลุ่มกลางของเจ้า

^{๕๘} นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา พวกที่ ๒ รุ่น พ.ศ. ๒๕๑๒, พระราชอาณา
จักรลาว, โรงเรียนสงครามจิตวิทยา, ๒๕๑๒, หน้า ๔๐ - ๔๑

^{๖๐} เดิมเดียวกัน, หน้า ๔๑ - ๔๒

^{๖๑} กรมประมวลชาวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศไทย
บ้านและในเอเซีย, ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๕

สุวรรณภูมา ทั้ง ๓ ฝ่ายต่างพยายามหาเรื่องทำลายอีกฝ่ายหนึ่งและป้องกันอำนาจของฝ่ายตนในขณะเดียวกัน กลุ่มท้าวเหลื่อมไค้มีการเจรจาเพื่อร่วมมือกับเจ้าสุวรรณภูมา ในการต่อสู้กับกลุ่มฝ่ายชวาชนะนิกร แต่ต่อมาก็เกิดความขัดแย้งกันระหว่างเจ้าสุวรรณภูมากับท้าวเหลื่อม ฯ อีกหลังจากที่เจ้าสุวรรณภูมาไม่ยอมรับรองว่าท้าวเหลื่อม ฯ เป็นผู้นำลาวฝ่ายชวาอย่างเป็นทางการ

หลังจากนั้นก็เกิดความยุ่งยากระหว่างสมาชิกสภาผู้แทน ฯ ซึ่งฝ่ายชวามีอิทธิพลอยู่กับฝ่ายรัฐบาล ใน รื่องงบประมาณ ปี ๒๕๐๕ - ๒๕๑๐ สมาชิกสภา ฯ เปิดอภิปรายโจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรง แต่รัฐบาลก็ตอบโต้โดยขู่ว่าจะยุบสภา และควมการห้ามปรามของสภาราชนมนตรี จึงตกลงกันได้ การโจมตีรัฐบาลครั้งนี้เนื่องมาจากการที่สมาชิกสภา ฯ ต้องการให้รัฐบาลเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีมหาดไทย คือ ท้าวเพ็ง พงศ์สุวรรณัก ที่ทางสมาชิกสภาลาวหาว่าชอบเอียงไปทางฝ่ายชวา ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีนและโซเวียต ซึ่งทางเจ้าสุวรรณภูมาไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะอาจทำให้เป็นที่เข้าใจว่าเสถียรภาพของรัฐบาลเริ่มสั่นคลอน ซึ่งจะทำให้ฝ่ายตรงข้าม คือฝ่ายชววนการปกครองลาวได้ประโยชน์

อย่างไรก็ตามความขัดแย้งกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรกับรัฐบาลก็เกิดขึ้นอีกอย่างรุนแรงจนในที่สุดเมื่อ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๕ สภาราชนมนตรีได้มีมติให้ยุบสภาผู้แทน ฯ ชุคนี้ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนชุกใหม่ใน ๑ มกราคม ๒๕๑๐ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ทางการลาวได้ส่งคำเชิญให้ฝ่ายชวบนกจรรประเทศลาวเข้าร่วมในการเลือกตั้งด้วย แต่ฝ่ายชววนการปกครองลาวปฏิเสธ โดยอ้างว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ได้รับความเห็นชอบจาลาวทั้งสามฝ่าย และไม่ถือว่าเป็นการเลือกตั้งทั่วไป แต่ก็ได้มีการเลือกตั้งในที่สุด การเลือกตั้งครั้งนี้มีอายุสมาชิกจาก ๒ ปีเป็น ๕ ปี ในจรรเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มเป็นกลางของเจ้าสุวรรณภูมา และกลุ่มชนะนิกรร่วมมือกันจัดตั้งพรรคแนวลาารวมชาติ (Fronte Unifie) และได้ชัยชนะเหนือ

กลุ่มฝ่ายขวาของท้าวเหลื่อม อินศรีเชียงใหม่ คือโคกหนึ่ง ๓๕ หนึ่งโน ๕๕ หนึ่ง

สถาปนาแทน ๆ ชุดใหม่เปิดประชุมครั้งแรกเมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๐ โดยมีท้าว
บุญ ชนะนิกร เป็นประธานสภา ฯ และเจ้าบุญเอื้อ ๗ จำปาศักดิ์ เป็นรองประธานสภา^{๖๒}

ในปี ๒๕๑๓ บรรดานักการเมืองฝ่ายขวาพยายามบีบบังคับเจ้าสุวรรรณมา
นายกรัฐมนตรีลาว ให้ดำเนินนโยบายไปตามแบบของฝ่ายขวา คือให้ลาวเลิกนโยบาย
เป็นกลาง และหันไปปราบคอมมิวนิสต์ให้มากขึ้น แต่เจ้าสุวรรรณมาไม่ปฏิบัติตาม และ
คงยืนยันที่จะยึดนโยบายเป็นกลางอย่างเคร่งครัด นักการเมืองฝ่ายขวาได้เรียกร้อง
ให้เจ้าสุวรรรณมาปรับปรุงคณะรัฐมนตรีโดยอ้างว่ารัฐมนตรีบางคนมีความสามารถไม่
เหมาะสมกับตำแหน่ง

ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๓ ได้ปรากฏการแตกแยกระหว่างเจ้าสุวรรรณมา กับ
นักการเมืองฝ่ายขวารุนแรงขึ้น กล่าวคือในระหว่างที่เจ้าสุวรรรณมาเยือนต่างประเทศ
เมื่อ ๒ กันยายน - ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๓ นั้น พญาอุทอง สุวรรรณวงศ์ ประธานสภาราช
มนตรี ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในกลุ่มชนะนิกร ได้กราบบังคมทูลต่อเจ้ามหาชีวิต ทำนุการ
ดำเนินงานของรัฐบาลลาวบริหารประเทศไม่ก้าวหน้า เจ้าสุวรรรณมาไม่พอใจมากถึง
กับประกาศจะลาออก ให้พญาอุทอง ฯ เป็นนายก ฯ แทน ในตอนนี้นักกลุ่มชนะนิกรซึ่งเคย
สนับสนุนเจ้าสุวรรรณมาก็เปลี่ยนท่าทีมาคัดค้านแล้ว

ต่อมารัฐบาลของเจ้าสุวรรรณมาต้องประสบความยุ่งยากทางการเมืองอีกครั้ง
หนึ่ง เนื่องจากนักการเมืองฝ่ายขวา กลุ่มชนะนิกร และจำปาศักดิ์ พยายามที่จะเข้า
กุมอำนาจทางการเมือง โดยให้ความสนับสนุนแก่นักการเมืองกลุ่มป้องกันประชาธิปไตย
ซึ่งมี พล.ต. อ่ำคำ สุขวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทน ฯ แขวงบริติชเป็นหัวหน้า เพื่อทำการ
โค่นล้มรัฐบาลผสมของเจ้าสุวรรรณมา กลุ่มป้องกันประชาธิปไตยเสนอข้อดีเรียกร้อง
ให้รัฐบาลลาออกจากตำแหน่ง โดยอ้างว่ารัฐบาลผสมซึ่งตั้งขึ้นตามข้อตกลงเงินว่า

^{๖๒} นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา พวกที่ ๒ รุ่นปี พ.ศ. ๒๕๑๒, เล่มเดียวกัน

ปี ๒๕๐๕ นั้น ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ เพราะสภาผู้แทนไม่ได้ให้ความไว้วางใจรัฐบาลผสม แต่ผู้คิดนั้นก็ตกไปเมื่อสภาแห่งชาติลงมติให้ความไว้วางใจให้เจ้าสุวัตรรณภูมิมาบริหารประเทศต่อไปเมื่อ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๕ อย่างไรก็ตาม เจ้าสุวัตรรณภูมิได้พยายามประนีประนอมฝ่ายขวาโดยทำการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๕ แต่ปรากฏว่าคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากเจามหาชีวิต^{๒๓} ดังนั้นเจ้าสุวัตรรณภูมิจึงให้คณะรัฐมนตรีชุดเดิมบริหารงานต่อไป

๓.๒.๒ การขาดพลังของฝ่ายกลางที่จะประสานฝ่ายขวากับฝ่ายซ้าย

การจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดนี้ ทางสหรัฐอเมริกาต้องการจะใช้พลังฝ่ายกลางของเจ้าสุวัตรรณภูมิให้ทำหน้าที่ประสานฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเห็นได้จากการกำหนดตำแหน่งรัฐมนตรีของฝ่ายกลางไว้ถึง ๔ ตำแหน่ง โดยที่ฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายนั้นมีเพียงฝ่ายละ ๔ ตำแหน่งเท่านั้น แต่เมื่อจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้นแล้ว ฝ่ายกลางก็หาได้เป็นพลังที่จะประสานฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายให้เข้าด้วยกันได้ไม่ ทั้งนี้เพราะทางฝ่ายกลางเองนั้นไม่มีพลังในตัวเองที่จะคอยควบคุมฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายได้ ในขณะที่ฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายมีกำลังอยู่ในมือ ดังนั้นเรื่องจึงกลายเป็นว่าฝ่ายกลางนั้นเองกลับถูกบีบบังคับจากฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ฝ่ายขวาได้ใช้สิทธิพลทางกำลังทหารและรัฐสภาพยายามจะโค่นล้มฝ่ายกลางอยู่โดยตลอดตั้งแต่โคกกลาวมาแล้ว ในขณะที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขบวนการปลดปล่อยเองก็ใช้กำลังทหารของตนเข้าต่อสู้ทำลายพลังของฝ่ายกลางอีกด้วย นอกจากนั้นฝ่ายกลางเองนั้นก็ได้แตกแยกไปเข้ากับฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายอีกด้วย จึงยิ่งทำให้พลังของฝ่ายกลางที่มันน้อยอยู่แล้วนั้นกลับสลายลงไปอีก นอกจากนั้นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

^{๒๓} Keesing's Contemporary Archives, Weekly Diary of World Events. 1971 - 1972, p. 25533

ก็คือฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายนั้นก็มีความเข้มแข็งและมีเป็นจำนวนมากในขณะที่กำลังทหารของฝ่ายกลางซึ่งคงเป็นพลังอำนาจในการควบคุมฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายนั้นมีอยู่เป็นจำนวนน้อย คือมีกำลังอยู่เพียง ๕,๐๐๐ คน จัดเป็นหนึ่งกองพันทหารราบ หนึ่งกองพันพลร่ม สองกองพันจู่โจม และหนึ่งกองพันปืนใหญ่เท่านั้น และกำลังฝ่ายกลางอีกส่วนหนึ่งของ พ.อ. เคือน ๆ ประมาณ ๒,๐๐๐ คน กับกำลังของนายพลคำอวน บุปผา ประมาณ ๑,๒๒๕ คน กลับหนีไปเข้ากับขบวนการປເທລາວ ตรงกันข้ามกับที่ฝ่ายขวามีกำลังประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน และฝ่ายซ้ายหรือขบวนการປເທລາວมีกำลังประมาณ ๕๕,๐๐๐ คน ๒๔

๓.๒.๓ การบ่อนทำลายของฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขบวนการປເທລາວ

โดยความจริงแล้ว รัฐบาลผสมชุดที่ ๒ นี้ เป็นการรวมตัวกันของลาว ๓ ฝ่าย อยู่ได้เพียงจากปี ๒๕๐๕ ถึงต้นปี ๒๕๐๖ เท่านั้น เพราะในปี ๒๕๐๖ นั้นได้เกิดความแตกแยกกันอย่างรุนแรงระหว่างฝ่ายกลางกับฝ่ายซ้ายหรือขบวนการປເທລາວ โดยหลังจากที่ตั้งรัฐบาลผสมแล้ว เมื่อฝ่ายขบวนการປເທລາວส่งคนเข้ามารวมในรัฐบาลผสม ฝ่ายขวาก็รับนำคนของตนเข้ามาแทรกไว้ในทุกกระทรวงทบวงกรมของฝ่ายเป็นกลาง ฝ่ายขบวนการປເທລາວเรียกร้องขอให้จัดกำลังรักษาความปลอดภัย โดยมีลาวทั้งสามฝ่ายร่วมกัน แต่ปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จ รัฐบาลผสมก็ไม่ได้ทำอะไรให้เป็นขึ้นเป็นอัน เพราะมีการชกแย้งกันในเรื่องนักการเมืองของขบวนการປເທລາວกับข้าราชการประจำของฝ่ายขวา พอถึงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๖ ท้าวกีนิม พลเสนา รมว. ต่างประเทศก็ถูกสังหาร ทั้งนี้ฝ่ายขบวนการປເທລາວอ้างว่าท้าวกีนิม ซึ่งเป็นรัฐมนตรีของฝ่ายกลางนั้นถูกฝ่ายขวาพยายามดึงออกจากขบวนการປເທລາວ

๒๔ นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา รุ่นที่ ๑๗, พระราชาณาจักรลาว,
โรงเรียนสงครามจิตวิทยา, ๒๕๑๖, หน้า ๗๕ - ๗๖

แต่ไม่สำเร็จ ฝ่ายขบวนการประเทศลาวจึงเริ่มคิดว่าอาจถูกฝ่ายขวาทางทางทำลาย
 ประกอบกับการปะทะกันระหว่างทหารฝ่ายกลางกับฝ่ายขบวนการประเทศลาว ฝ่ายขบวน
 การประเทศลาวจึงรีบถอนตัวออกไปจากรัฐบาลสมชุนั้นกลับไปตั้งมั่นในเขตยึดครองของ
 ตัว และใช้กำลังต่อสู้กับรัฐบาลต่อไปนับแต่ปีนั้นเป็นต้นมา รัฐบาลสมจึงคงมีอยู่แคบน
 แผนกระดาษเท่านั้น ๖๕

เนื่องจากพลังของฝ่ายซ้ายนั้นนับได้ว่ามีนึ่ง และเป็นองค์การที่มีความเข้มแข็ง
 ภายใต้การนำของพรรคแนวลาวัรักษชาติ จึงทำให้พลังของฝ่ายซ้ายสามารถต่อสู้และ
 บอนทำลายรัฐบาลสมชุน้อย่างไคผล ฝ่ายขบวนการประเทศลาวไม่ยอมให้ความร่วมมือ
 กับรัฐบาลสมชุนั้นเลย คงจะเห็นไคว่าในการเลือกตั้งทั่วไปทั้งสามครั้ง ฝ่ายขบวนการ
 ประเทศลาวก็ไคส่งคนของตนเข้าร่วมรับสมัคร และแม้ว่าเจ้าสุวรรณหงมาจะพยายาม
 เกดี้ยกลอมให้ฝ่ายขบวนการประเทศลาวเข้าร่วมในคณะรัฐบาลสม แต่ก็ไคเป็นผลสำ
 เร็จ ตรงกันข้าม ฝ่ายขบวนการประเทศลาวไคใช้กำลังอาวุธเขาต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาลของ
 เจ้าสุวรรณหงมาควความรุนแรง และควการสนับสนุนช่วยเหลือของเวียคนามเหนือ
 ฝ่ายขบวนการประเทศลาวไคเขาทำการรุกรมยึดครองพื้นที่ของฝ่ายรัฐบาลเจ้าสุวรรณหง
 มาไคเป็นจำนวนมาก และจากการไคเปรียบในการสู้รบนี้ทำให้ฝ่ายขบวนการประเทศ
 ลาวคงยืนยันทาที่เดิมที่จะไคยอมตกลงรวมในคณะรัฐบาลสมของเจ้าสุวรรณหงมา และ
 กลับมีทาที่แข็งกราวในการเรียกร้องขอเสนอต่อฝ่ายรัฐบาลสมของเจ้าสุวรรณหงมา
 เพราะถือว่าฝ่ายตนเองเป็นฝ่ายไคเปรียบในการสู้รบและอยู่ในฐานะที่ไคกว่า

๓.๒.๔ การแตกแยกกันในระหว่างฝ่ายขวาและฝ่ายกลาง

ในการต่อสู้กับฝ่ายขบวนการประเทศลาวนั้น สิ่งสำคัญที่ทำลาย

๖๕ รุ่งมณี (นามแฝง), สงครามปฏิวัติในลาว (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต,
 ๒๕๑๕) หน้า ๑๑๓ - ๑๒๑

สมรรถภาพในการต่อสู้ของฝ่ายรัฐบาลผสมของเจ้าสุวัชรบุญมานันท์ก็คือ การแตกแยกกัน
 ในระหว่างฝ่ายขวาด้วยกันเองและกับฝ่ายกลาง โดยเฉพาะการแก่งแย่งผลประโยชน์
 ซึ่งกันและกันมักเป็นชนวนทำให้เกิดเรื่องราวอยู่เสมอ เป็นต้นว่า การรัฐประหารของ
 พ.อ.บุญเลิศ ไชยโกสีย์ เจ้ากรมส่งกำลังบำรุงไคร้กำลังทหาร ๓๐๐ - ๔๐๐ คน
 เข้ายึดอำนาจในเวียงจันทน์เมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๔ โดยอ้างว่าเพื่อปรับปรุงกองทัพ
 แห่งชาติเสียใหม่ แต่สาเหตุที่แท้จริงนั้นมาจากการแตกแยกกันระหว่างทหารของนาย
 พลกุประสิทธิ์ อภัย ผู้บัญชาการแคว้นทหารภาคที่ ๕ กับตำรวจของนายพลสีโท ลาน-
 พุทธิกุล ซึ่งขัดกันในเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว กำลังของฝ่ายยึดอำนาจได้ปะทะกับกำลัง
 ของฝ่ายรัฐบาลซึ่งมีนายพลกุประสิทธิ์ อภัย เป็นผู้นำ การปะทะกันระหว่างฝ่ายขวา
 ด้วยกันเป็นไปอย่างรุนแรง ปรากฏว่านายพลภูมิ ฯ ตั้งนายพลสีโท ฯ เขาร่วมกับฝ่าย
 ยึดอำนาจ ผลที่สุดฝ่ายยึดอำนาจยอมจำนนเมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ นายพลภูมิ ฯ กับ
 นายพลสีโท ฯ เดินทางลี้ภัยการเมืองเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และทางรัฐบาลได้สั่ง
 ปลดออกจากตำแหน่งทั้งทางการเมืองและการทหาร แม้วานายพลภูมิ ฯ จะสิ้นอำนาจ
 ไปแล้ว แต่ทหารที่นิยมนายพลภูมิ ฯ ก็ยังคงก่อความยุ่งยากให้แก่รัฐบาลชั้นอื่นในเวลา
 ต่อมา เช่นการกบฏของทหารฝ่ายนิยมนายพลภูมิ ฯ ที่เมืองท่าแขกและปากซัย เมื่อ
 เดือนมีนาคมและเมษายน ๒๕๐๔ เป็นต้น แต่ฝ่ายรัฐบาลก็สามารถปราบปรามได้ทั้ง
 สองครั้ง ๖๖

ภายหลังจากนั้น แม้วาฝ่ายรัฐบาลจะสามารถควบคุมสถานการณ์เอาไว้ได้ แต่
 ความแตกแยกระหว่างผู้นำทางทหารของลาวก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพทาง
 ทางการเมืองการทูตของฝ่ายรัฐบาลที่มีต่อฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวต้องลดลง กลุ่มแตกแยกที่
 สำคัญแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มนายพลสุประสิทธิ์ อภัย รองเลขาธิการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารแคว้นที่ ๕ กับนายทหารกลุ่มขณะนิกร

๒. กลุ่มนายพลอ้วน ราติกุล เลขาธิการทหารสูงสุด กับนายทหารกองทัพบกแห่งชาติที่เป็นพรรคพวกของนายพลภูมิ หน่อสวรรค์ เกิม

๓. กลุ่มนายพลกองแล และนายทหารฝ่ายกลาง

สำหรับสองกลุ่มแรกนั้นได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐ ฯ อเมริกา และกลุ่มหลังได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกบางส่วน และจากฝรั่งเศสบางส่วน อย่างไรก็ตามปรากฏว่าหลังจากปี ๒๕๐๕ นายพลกองแลซึ่งเป็นกลุ่มสนับสนุนเจ้าสุวัชรบวรภุมมาได้ขอลี้ภัยการเมืองไปอยู่ฝรั่งเศสเนื่องจากไม่พอใจกับการที่ทางรัฐบาลร่วมกับฝ่ายขวาแล้วตกอยู่ในใต้อำนาจของฝ่ายขวา

หลังจากที่นายพลกองแลหมดอำนาจไปเมื่อ ตุลาคม ๒๕๐๕ แล้วก็เหลือกลุ่มทหารที่มีความแตกแยกกันอยู่ ๒ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มนายพลอ้วน ราติกุล ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๒. กลุ่มนายพลสุประสิทธิ์ อภัย รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารภาคที่ ๕

กลุ่มแรกสนับสนุนรัฐบาลเป็นกลางของเจ้าสุวัชรบวรภุมมา ส่วนกลุ่มที่สองสนับสนุนกลุ่มขณะนิกรให้เข้าไปมีอำนาจในคณะรัฐบาล แต่ความแตกแยกดังกล่าวก็ไม่ปรากฏรุนแรงเนื่องจากทั้งสองกลุ่มก็พยายามตกลงประองคองกันอยู่เสมอ ^{๖๗}

นอกจากการแตกแยกในหมู่ผู้นำทางทหารแล้วก็ยังมีเหตุการณ์อื่น ๆ เช่นการ

^{๕๗} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศรอบบ้านและในเอเชีย. ๑ ตุลาคม ๒๕๐๕ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๐

ขัดแย้งระหว่างนายพลกฤษสิทธิ์ อภัย รองเลขาธิการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารแคว้นที่ ๕ กับนายพลวังปาว ผู้บัญชาการทหารแคว้นที่ ๒ เกิดขึ้นเนื่องจากนายพลวังปาวเคยมีส่วนช่วยเหลือในการกบฏที่ปากซันเมื่อกรกฎาคม ๒๕๐๘ นายพลวังปาวจึงไม่กล้าเดินทางเข้ามาเวียงจันทน์ แมว่าเจ้าสุวรรณหงษาจะมีคำสั่งให้ผู้บัญชาการทหารแคว้นต่าง ๆ เข้ามาประชุมที่เวียงจันทน์ก็ตาม เพราะนายพลวังปาวกลัวว่าจะถูกจับกุมตัว แต่ได้ยื่นขอเสนอให้นายพลกฤษสิทธิ์ ฯ เดินทางไปเจรจากับคนที่เมืองยอคอง ซึ่งนายพลกฤษสิทธิ์ ฯ ก็ไม่ยอม ภายหลังเจ้าหน้าที่สหรัฐอเมริกาได้ให้พลทั้งสองไปเจรจากันที่อุครธานี ประเทศไทย เมื่อ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๘ จึงสามารถทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันได้ ^{๖๘} และก็ยังมิมีเหตุการณ์อื่น ๆ เช่น การใช้กำลังทหารเข้าก่อกวนทำลายความสงบอื่น ๆ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ เช่น การยึดสนามบินสุวรรณเขตของนายพลมา ผู้บัญชาการทหารอากาศลาว เมื่อ ๑ - ๒ มิถุนายน ๒๕๑๐ เพียงเพราะเกิดความขัดแย้งกับนายพลบุญปวน มากเทพารักษ์ รองเลขาธิการกองทัพแห่งชาติ ซึ่งคำริจะย้ายนายพลมาจากผู้บัญชาการทหารอากาศมาเป็นประจำกรมเสนาธิการทหาร และนายพลมาคนเดียวกันนี้ก็โคกความไม่สงบขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยร่วมมือกับ พ.อ.บุญเลิศ ไชยโกสี นำกำลังจากศูนย์ฝึกอบรมที่สุวรรณเขตยึดสนามบินสุวรรณเขต และส่งเครื่องบิน ที่ - ๒๘ จำนวน ๕ เครื่อง ไปทิ้งระเบิดในเวียงจันทน์ ปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บไม่น้อยกว่า ๖๐ คน นายพลมาเรียกร้องให้รัฐบาลปลดนายพลกฤษสิทธิ์ อภัย รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารภาคที่ ๕ นายพลอุดร ชนะนิกร เสนาธิการทหารบก และนายพลบุญปวน มากเทพารักษ์ ผู้บัญชาการทหารภาคใต้ ให้รวมกองทัพลาวสามฝ่ายเป็นกองทัพเดียวกัน และให้ปรับปรุง

^{๖๘} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศลาวบ้านและในเอเชีย. เล่มเดียวกัน

กองทัพอากาศ อย่างไรก็ตามการก่อความไม่สงบครั้งนี้ รัฐบาลสามารถปราบปรามลง
ได้ คำนายพลมากับพรรคพวกต้องลี้ภัยมาอยู่ในประเทศไทย ^{๖๕}

ความแตกแยกที่เกิดขึ้นต่าง ๆ นี้ เป็นอุปสรรคสำคัญที่รัฐบาลของเจ้าสุวรรณา
ไม่สามารถจัดให้หมดสิ้นได้ จึงทำให้ประสิทธิภาพในการสู้รบของฝ่ายรัฐบาลเกิดมีขีด
จำกัด ทำให้เป็นผลถึงความได้เปรียบทางทหารของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวที่มีต่อรัฐ
บาลเวียงจันทน์ขณะนั้น

^{๖๕} นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา รุ่นที่ ๑๗, เดมเคียวกัน, หน้า ๓๑